

Negri, Hardt:
Rzeczpospolita
do wymyślenia

Glen Gould
ciągle nie żyje,
jego muzyka – tak

Romowie są różni,
stereotyp
jest jeden

Każdemu
dajcie
pensję

PRZE KROJ

NR 40 (3507) / 1 PAŹDZIERNIKA 2012 / CENA 3,99 ZŁ

WWW.PRZEKROJ.PL

w tym 8% VAT

IDZIE MRÓŻ, IDĄ ZMIANY

INDEKS
371424

9 170033 248205

ISSN 0033-2488

40>

SUKCES

NOWY NUMER JUŻ W SPRZEDAŻY, a w nim:

- Tajemnice Białego Domu
- Architektura dźwignią handlu
- Zbigniew Niemczycki: w powietrzu trzeba pokory

**POBIERZ APLIKACJĘ
NA SWÓJ TABLET**

www.sukcesmagazyn.pl

PRZEKROJ

Założył w roku 1945
w Krakowie redaktor
Marian Eile

NIE PISZEMY O TYM...

... że odbył się marsz „Obudź się Polsko”, ponieważ kiedy zamysłaliśmy numer, jeszcze się marsz nie zaczął.

... że kanał Religia tv kończy produkcję i będzie jechał na powtórki. Szkoda, bo dojrzelaliśmy do oglądania, ale nie zdążyliśmy.

... że Indie mają nowe rakiety bojowe o imponującym zasięgu 4 tysięcy kilometrów.

... że egipski dziennik „Al-Watan” publikuje serię karykatur naigrywających się z europejskich stereotypów na temat muzułmanów. Akcja nazywa się „Zwalczaj karykatury karykaturami”.

... że Iran zwiększył do 3,3 mln dol. nagrodę dla kogoś, kto zabije Salmana Rushdiego, autora „Szatańskich wersetów”, i tym samym wykona fatwę ajatollaha Chomeiniego z 1989 r.

... że Facebook otworzył biuro w Polsce.

... że szykują się nowe ekshumacje posmołeńskie i w Sejmie odbyła się tzw. debata smoleńska.

... że Jennifer Lopez biegła po Gdańsku.

... że sąd chce psychiatrycznie przebadać Korę w związku z tym, że jej pies (suka) otrzymał/a przesyłkę z marihuaną.

LAST MINUTE KRZYSZTOF PŁYTA

*Co rząd myśli
o uczestnikach
pochodów
protestacyjnych?
Że im to przejdzie.*

MAREK RACZKOWSKI

ROMAN KURKIEWICZ

Polska śpiochem narodów

Manifest Hiszpanek i Hiszpanów, którzy nachodzą swój parlament, stawia sprawy jasno: dość bezkarności wielkich aktorów ekonomicznej przemocy, dość niereprezentatywnych polityków, koniec z polityczną przemocą. Protestujący chcą nowej konstytucji, nowej władzy politycznej, nowej ordynacji, nowego systemu podatkowego, który nie będzie preferował zamożnych, walczą o prawo do mieszkania i miasta, chcą państwa socjalnego, chcą państwa, które nie wymi-guje się od swoich obowiązków.

Świat hiszpańskiej polityki (zakorzeniony w dziedzictwie generała Franco) odpowiada policyjną agresją. Podobnie dzieje się w Grecji.

Wszystkie postulaty wykrzywane, wydemonstrowane, wyskandowane w ostatnich dniach, miesiącach są absolutnie aktual-

ne w Polsce. Żadne z tych politycznych nie-szczęść, z którymi nie godzą się Hiszpania i Grecja, nie jest nam obce. Każde z hasel jest do wykrzyczenia w Polsce na tych samych pra-wach albo z poważniejszych powodów. I co? I nic.

Polacy zamiast walczyć o swoją wolność, godność i prawo do pracy, o politykę dla ubo-żejącej większości, milczą, odwracają głowę, nie wierzą. Albo ekshumują, bronią księdza miliardera, bawią się, podglądając celebrycki ślub, debatują o jakimś Lacie.

Jesteśmy świadkami pełnego odrealnie-nia i odrętwienia społecznego. Wszyst-ko, co ważne, jest nam obce i niewyrażone. Co durne, powierzchowne, błahe – kwitnie, króluje, zajmuje i marnotrawi energię.

Basta! Bo za chwilę będzie za późno.

rys. Krzysztof Tkaczyk na podst. zdjęć Szymona Szcześniaka

MAREK RACZKOWSKI

PRZED W SZYSTKIM

- 8 **Prorocy światowej lewicy.** Książki Antonia Negriego i Michaela Hardta mają kreślić perspektywę nadchodzących zmian społeczno-ekonomicznych. Tymczasem rzeczywistość wciąż wyprzedza ich pomysły – zauważa **Przemysław Wielgosz**
- 12 **Odtajniona inwigilacja.** Precedensowy wyrok NSA nakazuje służbom specjalnym ujawnianie statystyk o liczbie podsłuchów – pisze **Agnieszka Fiedorowicz**
- 13 **Ostolski o obowiązku udziału w buncie**
- 14 **Pensji naszej powszechnej.** Wyobraźmy sobie, że każdy obywatel ma zagwarantowaną pewną kwotę pozwalającą na skromne utrzymanie – proponuje **Agata Młodawska**
- 16 **Dumni z Romów.** Romowie są Europejczykami od kilkuset lat, a jednak wciąż przyzwalamy na ich dyskryminację. Tymczasem powinniśmy być dumni z tej największej mniejszości etnicznej. Z dr **Joanną Talewicz-Kwiatkowską** rozmawia **Maria Świetlik**
- 20 **Podwykonawcy okupacji.** Palestyński neoliberalizm to przede wszystkim program zastąpienia walki o niepodległość ekonomicznym dobrobytem – przekonuje **Alicja Qandil**
- 22 **Błędne koło pomocy dla Palestyny.** USA nie mogą zapewnić miliardów dolarów pomocy wojskowej dla Izraela, a następnie przekazywać Palestyńczykom kilka milionów dolarów na odbudowę dróg zniszczonych przez izraelskie wojsko! – mówi **Ibrahim Shikaki** w rozmowie z **Anetą Jerską**
- 24 **Zapłać za staż.** Obiecano wam płatny staż? A wiecie, że to taki, za który płaci sam stażysta? – pyta **Julia Kubisa**
- 26 **Prostytucja jest i będzie.** O delegalizacji prostytucji mogą mówić cyniczni politycy, dewotni dziennikarze albo skrzywdzone, niekochane kobiety. Co tu delegalizować?! – oburza się **Ewa Egejska** w rozmowie z **Piotrem Szumlewiczem**

ZAWSZE W PRZEKROJU

3, 4, 5, 34, 49, 50 Raczkowski; 34 Też pytanie; 49–50 Rozmaitości z krzyżówką

CYWILIZACJA OD ŚRODKA

- 28 **Niepełno-prawni twórcy.** Artyści niepełnosprawni intelektualnie są pozbawiani praw autorskich – alarmuje **Patrycja Dołowy**
- 30 **I w ewolucji są rewolucje.** Czy Darwin nie osiawiały, widząc, jak z jego nauki robi się teologię? – zastanawia się **Anna Dobiecka**
- 32 **Pilot – berło i nóż władzy.** Już wkrótce masowo będziemy oglądać filmy i programy na żądanie wprost z Internetu. Nie ruszając się z domu, zniszczymy prime time – cieszy się **Sandra Wilk**
- 35 **Ziomecki o flircie PiS z racjonalizmem**

KONIEC Z KULTURĄ

- 36 **Hodowca znalezionych przedmiotów.** W galerii Asymetria w Warszawie trwa wystawa zdjęć Marka Piaseckiego. Poleca **Jacek Tomczuk**
- 38 **Genialnie doskonale wariacje Goulda.** Glenn Gould w całym życiu nie zagrał nawet 200 koncertów. A jednak stał się Jamesem Deanem muzyki poważnej – opowiada **Przemek Psikuta**
- 40 **Kosmiczny bestiariusz.** Lem i Mróz. Rezultat ich współpracy to prawdziwy fenomen. Możemy go teraz oglądać na wystawie w Gdyni pod wszystko mówiącym tytułem „Lem i Mróz” – pisze **Stach Szablowski**
- 42 **Pojęciokształty.** Prezentujemy fragmenty zapisu rozmowy, jaką **Małgorzata Dawidek-Gryglicka** przeprowadziła w 2006 r. z poetą Stanisławem Dróżdżem
- 44 **Widoczki bez cokołów.** W nowym projekcie „Widoczki...” Patrycja Dołowy zamiast odkopywać historię, zakopuje ją – opisuje **Katarzyna Kazimierowska**
- 45 **Piątek o uśmiechu śmierci**
- 46–48 **Piątki od Bilewicz** dla książki Rotha „Nemezis”, od Rienta dla spektaklu Mundruczo „Nietoperz albo mój cmentarzyk” i od Szymczyka dla gry „Cinders”

PRZEKROJ

ADRES REDAKCJI: ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa, 22 463 30 300, www.przekroj.pl, e-mail: doredakcji@przekroj.pl lub imię.nazwisko@przekroj.pl
REDAGUJE
ZESPÓŁ: Roman Kurkiewicz (redaktor naczelny), Aleksandra Bilewicz, Katarzyna Czarnecka, Patrycja Dołowy, Agnieszka Fiedorowicz, Julia Kubisa, Magda Papuzińska, Jacek Tomczuk, Klementyna Suchanow, Maria Świetlik
ROZMAITOŚCI, KRZYŻÓWKI: rozrywka@przekroj.pl, Marcin Pieszczyk, Kaliber 45
PROJEKT GRAFICZNY: Kasper Skirgajlo-Krajewski
PRACOWNIA GRAFICZNA: Andrzej Figatowski
FOTOTEKA: foto@przekroj.pl, Katarzyna Serek, Franciszek Mazur
KOREKTA: Ling Brett
OBROBKA ZDJĘĆ, PRZYGOTOWANIE DO DRUKU: Bogumiła Kreczmańska, Bartosz Wójcik, Tomasz Kieras, Krzysztof Rzeszutek
STRONA INTERNETOWA I IPAD: serwisypłatne@rp.pl, Cezary Niewiarowski, Renata Wróbel
WYDAWCA: PRESSPUBLICA SP. Z O.O. ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa
PROMOCJA I MARKETING: Agnieszka Gajzler – Dyrektor Marketingu i Rozwoju, Michał Krześniak – Kierownik Marki (michal.krzesniak@presspublica.pl)
BIURO REKLAMY: Presspublica sp. z o.o. ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa; faks: 22 628 05 88, 22 463 00 00; automatyczna centrala telefoniczna: 22 4630 + numer wewnętrzny; łączenie przez telefonistkę 22 463 30 300
DYREKTOR DZIAŁU AGENCYJNEGO: Filip Weichert 22 463 01 88 reklamainfo@presspublica.pl druk: RR Donnelley.

PRENUMERATA TYGODNIKA „PRZEKROJ”

PRENUMERATA REDAKCYJNA Cena prenumeraty 2012 r.: roczna: 166,40 zł, półroczna: 83,20 zł, kwartalna: 41,60 zł
 Zamówienie na prenumeratę należy składać: e-mailem: prenumerata@przekroj.pl lub faxem: 22 621 22 61.
 Dodatkowe informacje pod nr. tel. 800 120 195
PRENUMERATA KOLPORTERSKA oddziały Ruch SA, www.prenumerata.ruch.com.pl, urzędy pocztowe
PRENUMERATA E-WYDANIA www.egazety.pl
PRENUMERATA ZAGRANICZNA Ruch SA www.ruch.pol.pl; 22 693 67 75, 22 693 67 82, 22 693 67 18

DOSTĘP NA STRONĘ WWW I WERSJĘ NA IPADA

Cena abonamentu na iPada i w Internecie: tygodniowy – 3,69 zł, kwartalny – 30,75 zł; roczny (z rabatem 30 proc.) – 99 zł.
 Do wykupienia na www.przekroj.pl oraz w App Store. Informacje: wsparcie@przekroj.pl

Artykułów niezamówionych nie zwracamy. Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótnów w nadesłanych artykułach i listach.

Okładka: Daniel Mróz

UPRZEJMIEM INFORMUJEMY

TANECZNYM KROKIEM NADCHODZI REWOLUCJA

Zbliża się V-Day. Wtedy wszystkie kobiety oraz ci, którzy je kochają, wyjdą na ulicę, by zatańczyć w proteście przeciwko gwałtom i innym formom przemocy wobec kobiet oraz dziewczyn na całym świecie. Eve Ensler, autorka „Monologów waginy”, rozpoczęła przygotowania do światowego strajku. Jej akcja „One Billion Rising” wzywa do rozpoczęcia w Dzień Świętego Walentego (stąd nazwa V-Day) tańca, który będzie trwał, dopóki nie zniknie przemoc wobec kobiet. Hasłem akcji jest: „Jedna na trzy kobiety na planecie Ziemi zostanie zgwałcona lub pobita. Miliard kobiet – ofiar przemocy – to zbrodnia. Miliard tańczących kobiet to rewolucja”. Akcja jest prowadzona przez aktywistki i aktywistów w różnych częściach świata, jednak na razie żadne polskie miasto nie zostało włączone do listy miejsc, które zatańczą. Przyłączyć może się każda i każdy, w każdej chwili. Na stronie onebillionrising.org znajdziecie więcej informacji, m.in. o tym, jak wymienić się muzyką, która rozlegnie się 14 lutego 2013 r.

KS

ASSANGE OSKARŻA USA

Julian Assange, twórca WikiLeaks przebywający od trzech miesięcy w ambasadzie Ekwadoru w Londynie, przemówił do dziennikarzy za pośrednictwem Internetu. Odnosił się głównie do wystąpienia Baracka Obamy w ONZ, w którym prezydent USA bronił wolności wypowiedzi i zapewniał o amerykańskim poparciu dla rewolucji zachodzących w świecie arabskim. Assange uważa, że Amerykanie usiłują przypisać sobie zasługi za zmiany w świecie arabskim. Jak powiedział, Mohammed Bouazizi, uliczny sprzedawca, którego samobójstwo zapoczątkowało rewoltę w lutym zeszłego roku, „nie podpalili się po to, by Barack Obama zyskał reelekcję”. „To musi być niezła niespodzianka dla egipskich nastolatków, które zmywały z twarzy amerykański gaz łzawiący podczas arabskiej wiosny; usłyszeć, że Stany Zjednoczone wsparły przemiany na Bliskim Wschodzie” – ironizował. Assange uważa, że rewoltę w Egipcie zapoczątkował przeciek na WikiLeaks. Powtórzył również żądanie, aby władze amerykańskie zaprzęstały prześladowania twórców tej strony.

W USA Assange'owi może grozić nawet kara śmierci, jeśli zostanie oskarżony o szpiegostwo w związku z ujawnieniem tysięcy tajnych depesz amerykańskiej dyplomacji. Tymczasem władze brytyjskie nie chcą zezwolić na przewiezienie Assange'a do Ekwadoru, który udzielił mu azylu.

ZAMIAST MATKI I OJCA „RODZICE”

Francja chce zamienić terminologię w całym kodeksie cywilnym – z „matka” i „ojciec” na „rodzice”. Chodzi o planowaną legalizację małżeństw jedнопłciowych i przyznanie prawa do adopcji parom homoseksualnym. Papież wezwał więc francuskich biskupów, by podjęli działania przeciwko bezpłodnemu słowu „rodzice”. Ataki Kościoła odpiara minister sprawiedliwości, Christine Taubira: „Kto powiedział, że para heteroseksualna będzie wychowywała dzieci lepiej i będzie zapewniała im lepsze warunki do rozwoju niż związki homoseksualne?”.

Dziennik „Le Monde” postanowił więc przeprowadzić ankietę wśród dzieci wychowywanych w takich związkach (jest ich we Francji od 24 tys. do 40 tys.).

Wyniki okazały się bardzo pozytywne. Siedmioletni Lysn ma dwóch tatów, jednego, który mówi częściej „tak”, i drugiego, który mówi „nie”. 10-letni Pierre cieszy się, że ma jednego tatę i dwie mamy, bo dzięki temu ma więcej dziadków. 18-letnia Melanie mówi, że miała 13 lat, gdy jej mama zamieszkała z kobietą: „Byłam bardzo szczęśliwa, że mama znalazła kogoś, z kim mogła żyć w dużo bardziej satysfakcjonującym związku niż z moim tatą”. Dorosłe dzieci ze związków homoseksualnych zapewniały, że nie mają żadnych „problemów psychologicznych” i szanują wybór swoich rodziców. Tylko wspomnienie jednej osoby było bolesne. To 41-letnia Anne, która odkryła prawdziwą orientację seksualną ojca w wieku 10 lat. „Moja matka była w nim zakochana, ale poślubiła ją tylko po to, by urodzić mi dzieci. Stała się rzeczą. My, dzieci, także byliśmy dla niego przedmiotami”.

MINISTER ZAMKNIĘTEJ KULTURY I DZIEDZICTWA KONCERNÓW

Minister Zdrojewski wręczył w zeszłym tygodniu nagrodę w kategorii „Kultura w sieci”. Po protestach w sprawie ACTA oraz podnoszonej kwestii praw autorskich w sieci ministerstwo nagrodziło Hirkę Wrone za kampanię „Bądź świadomy” oraz Kingę Jakubowską za kampanię „Legalna kultura”. Jak komentuje Jarosław Lipszyc, prezes fundacji Nowoczesna Polska: „Prawo autorskie to dzisiaj regulacja niesprawiedliwa, sprzeczna z interesem społeczeństwa i interesem samej kultury”. W ten sposób rząd podkreśla kwestię legalności, co oznacza, że nie wycofano lekcji z protestów i wciąż – jak dodaje Lipszyc – koncentruje się raczej na piętnowaniu „ściągnięcia z sieci” w imię zysków przemysłu.

SPOSÓB NA KRYZYS DEMOKRACJI

Institut Studiów Zaawansowanych, czyli nowa inicjatywa środowiska Krytyki Politycznej, rozpoczęła działalność 11 października wykładem profesora Zygmunta Bauman. Instytut nie jest ani politycznym think tankiem, ani wyższą uczelnią. Jego twórcom przyświeca „chęć stworzenia przyjaznego otoczenia dla poszukiwania odpowiedzi na współczesny kryzys demokracji liberalnej”. Wzorem dla

założycieli były podobne instytucje działające na Zachodzie, jak choćby Institute for Advanced Study założony w 1930 r. w Princeton, który co roku zaprasza do prowadzenia zajęć najwybitniejszych naukowców z całego świata.

Wśród prowadzących seminaria będą prof. Agata Bielik-Robson, prof. Jerzy Hausner, dr Agnieszka Graff, dr Adam Lipszyc, Katarzyna Szymielewicz.

Udział w zajęciach jest bezpłatny. Więcej na www.instytut-studiow.pl.

WROCŁAW MASZERUJE PO RÓWNOŚĆ

Jesteśmy. Przyzywajcie się” – to hasło tegorocznego Wrocławskiego Marszu Równości. 6 października o godz. 14 ruszy pochód, który upomni się o prawo osób LGBT. Organizatorzy zapowiadają: „Przejdziemy w Marszu Równości, podejmując tematy wykluczenia. Zmusiła nas do tego dyskryminacja w przestrzeni publicznej ze względu na orientację seksualną, płeć, gender, wiek, sprawność fizyczną, rasę, pochodzenie, zamożność. Spychanie w niewidoczność, niechęć otoczenia, przemoc”. W zeszłym roku podczas Marszu Równości we Wrocławiu odbyła się równocześnie manifestacja faszystowskiego NOP, którego członkowie rzucali w maszerujących butelkami i kamieniami.

COHABITAT

Cohabitat to sieć ludzi, którzy działają na rzecz lokalnych społeczności. W dniach 13–14 października spotkają się w Łodzi podczas Cohabitat Gathering. Podczas festiwalu zostaną poruszone takie tematy jak: „Żyjąc razem – wspólnoty mieszkalne i alternatywne sposoby mieszkania”; „Community Tools – oprogramowanie służące do zarządzania i komunikacji lokalnych społeczności”; „Suwerenność żywnościowa a rodzinne gospodarstwa rolne”; „Budowanie z użyciem kostek słomy”. Organizatorzy piszą: „Możemy stworzyć zdrową i komfortową przestrzeń życia dla wszystkich i odyskać czas na eksplorowanie tajemnic bycia człowiekiem”. Organizację imprezy można wesprzeć na zasadzie społecznościowego finansowania. Więcej na www.festiwal.cohabitat.net.